

Załącznik nr 1
do Uchwały Nr VI/73/2011
Rady Powiatu Leszczyńskiego
z dnia 30 czerwca 2011 roku

POWIATOWE CENTRUM POMOCY RODZINIE
W LESZNIE
64-100 Leszno, Pl. Kościuszki 4

POWIATOWY PROGRAM OPIEKI
NAD DZIECKIEM I RODZINĄ
NA LATA 2011-2017

kwiecień 2011

WSTĘP

Celem głównym programu jest wspieranie środowiska poprzez alternatywne formy pomocy dzieciom i rodzinom z problemami opiekuńczo-wychowawczymi oraz formy profilaktyczne zajmujące się zapobieganiem niepożądanym zjawiskom społecznym poprzez upowszechnianie wiedzy o tych problemach.

Program zawiera cele pomocowe i profilaktyczne. Wdrażanie programu ma być długofalowe. Realizacja programu oparta jest na ścisłym współdziałaniu z innymi podmiotami wspomagającymi rodziny i dzieci, tj. z ośrodkami pomocy społecznej, szkołami, sądami, organizacjami społecznymi, stowarzyszeniami działającymi na terenie powiatu leszczyńskiego oraz instytucjami mającymi siedzibę w Lesznie a świadczącymi usługi dla mieszkańców powiatu leszczyńskiego.

Ze względu na brak na terenie Powiatu Leszczyńskiego placówek opiekuńczo-wychowawczych program ma opierać się na pomocy środowiskowej, czyli na bezpośrednim docieraniu i udzielaniu pomocy w środowisku rodzinnym, co ma wpłynąć na efektywność i celowość pomocy.

Działania podejmowane na rzecz dzieci mają przede wszystkim na celu ochronę ich praw, wyrównywanie szans życiowych poprzez ułatwianie dostępu do oświaty, służby zdrowia i wypoczynku oraz zapewnienie im ochrony w obliczu zagrożeń. Rodzina i dziecko zajmują ważne miejsce w polityce społecznej.

Prawidłowemu funkcjonowaniu rodziny zagraża jednak szereg czynników, wśród których istotną rolę odgrywają zjawiska patologiczne. Ich oddziaływanie czyni daną rodzinę dysfunkcyjną, czyli taką, która nie potrafi sprostać swoim obowiązkom względem dzieci i innych członków rodziny oraz pomyślnie rozwiązywać swoich problemów i sytuacji kryzysowych.

1.1. PRAWNE UREGULOWANIA RODZINY I DZIECKA

Ustawodawstwo polskie, jak i międzynarodowe zajmuje się ochroną prawną dziecka i rodziny. Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej w art. 18. stanowi, że małżeństwo, macierzyństwo i rodzicielstwo znajdują się pod ochroną i opieką Rzeczypospolitej Polskiej. Odpowiednie artykuły konkretyzują to stwierdzenie, odnosząc je do różnych aspektów życia rodzinnego.

Rozwinięcie norm zawartych w Konstytucji, a odnoszących się do rodziny, znajduje miejsce w Kodeksie rodzinnym i opiekuńczym. W dokumencie tym unormowano problematykę zawierania małżeństw, rozwodów, stosunków majątkowych między małżonkami, obowiązków alimentacyjnych, pochodzenia dziecka, stosunków między rodzicami i dziećmi, instytucji przysposobienia, opieki i kurateli.

Innymi regulacjami prawnymi związanymi z problematyką rodziny są Kodeksy: karny, cywilny, postępowania cywilnego i pracy. Pierwszy z nich zakłada ściganie z urzędu przestępstw przeciwko rodzinie, do których zalicza: bigamię, znęcanie się nad członkami rodziny, rozpijanie małoletniego, uchylanie się od obowiązku alimentacyjnego, porzucenie i uprowadzenie dziecka. Natomiast Kodeks cywilny, choć nie jest bezpośrednio związany z ochroną rodziny, służy jej w zakresie przepisów dotyczących ochrony praw małoletniego w obrocie prawnym oraz dotyczących zasad prawa spadkowego. Kodeks postępowania cywilnego z kolei chroni rodzinę w postępowaniu egzekucyjnym. Obejmuje również ustawowe zwolnienie od kosztów sądowych dla osób dochodzących roszczeń alimentacyjnych i daje możliwość występowania w tych sprawach w charakterze pełnomocnika właściwego przedstawiciela do spraw opieki społecznej organu powiatu lub organizacji społecznej, mającej na celu udzielenie pomocy rodzinie. Kodeks pracy, służy głównie ochronie macierzyństwa i zdrowia kobiet.

Problematykę rodzinną podejmują również ratyfikowane przez Polskę akty międzynarodowe. Jednym z nich jest Powszechna Deklaracja Praw Człowieka, której art. 16. stanowi, że rodzina jest naturalną i podstawową komórką społeczeństwa i ma prawo do ochrony ze strony społeczeństwa i państwa.

Zapis dotyczący rodziny figuruje również w pkt. 16. pierwszej części Europejskiej Karty Społecznej. Mówi on, iż rodzina, jako podstawowa komórka społeczeństwa, ma prawo do odpowiedniej ochrony społecznej, prawnej i ekonomicznej dla zapewnienia jej pełnego rozwoju.

Problematyka rodzinna podejmowana jest także w Konwencji w sprawie likwidacji wszelkich form dyskryminacji kobiet. W dokumencie tym, w określeniu prawa kobiet do równouprawnienia i partnerstwa podkreślono m.in. wpływ kobiet na wzrost dobrobytu społeczeństwa i rodziny. Część artykułów Konwencji pozostaje w bezpośrednim związku z rodzinnymi funkcjami kobiety, ukierunkowanymi na wzmocnienie społecznego statusu rodziny.

Kolejnym dokumentem międzynarodowym, będącym zarazem najważniejszym aktem prawnym regulującym prawa dziecka, jest Konwencja o Prawach Dziecka. Jej postanowienia dotyczące dziecka urodzonego, które nie ukończyło 18 roku życia, obejmują: prawa cywilne, prawo do swobody myśli, sumienia i wyznania, prawo do wychowywania w rodzinie i kontaktów z rodzicami, prawa socjalne oraz kulturalne i polityczne. Konwencja ustanawia status dziecka oparty na założeniach, że: dziecko jest samodzielnym podmiotem (ze względu na swoją niedojrzałość psychiczną i fizyczną wymaga szczególnej opieki i ochrony prawnej) i jako istota ludzka wymaga poszanowania jego tożsamości, godności i prywatności (rodzina jest najlepszym środowiskiem wychowania dziecka i wymaga ze strony państwa wsparcia). Tworząc system ochrony dziecka, kierowano się zasadą dobra dziecka (wszystkie działania podejmowane są

w najlepiej pojętym interesie dziecka), zasadą równości (wszystkie dzieci, niezależnie od ich cech: koloru skóry, płci i narodowości, mają być równe wobec prawa), zasadą poszanowania praw i odpowiedzialności obojga rodziców za rozwój i wychowanie dziecka (ochronie podlega autonomia rodziny i prawa obojga rodziców do decydowania o sprawach dziecka) oraz zasadą pomocy państwa w zabezpieczeniu odpowiednich warunków socjalnych i zdrowotnych rodziny.

Jeszcze innym aktem prawnym zapewniającym ochronę dziecku jest Europejska Konwencja o Przystosowaniu Dzieci. Ma ona zastosowanie do dzieci, które w momencie przystosowania nie ukończyły 18 lat, nie zawarły związku małżeńskiego oraz nie są uznawane przez prawo za pełnoletnie.

Dokumentem na rzecz praw dziecka jest także Europejska Konwencja o Statusie Prawnym Dziecka Pozamałżeńskiego, która zrównuje w prawach dzieci małżeńskie i pozamałżeńskie.

Rodzina i dziecko są również chronione w ustawodawstwie Unii Europejskiej. Prawny zapis ochrony rodziny i dziecka znajduje się w wyżej wymienionych aktach międzynarodowych oraz w konstytucjach poszczególnych państw członkowskich. Istnieją poza tym wspólnotowe akty wtórne dotyczące równego traktowania kobiet, które zwracają uwagę na konieczność godzenia życia zawodowego z rodzinnym i na szczególną ochronę kobiet w ciąży i w okresie macierzyństwa.

2. DIAGNOZA SYTUACJI DZIECKA I RODZINY W POWIECIE LESZCZYŃSKIM

Diagnoza została zawarta szczegółowo w „Powiatowej strategii rozwiązywania problemów społecznych”, która została opracowana w 2006 roku.

2.1. WYBRANE PROBLEMY WYSTĘPUJĄCE WŚRÓD DZIECI I MŁODZIEŻY Z POWIATU LESZCZYŃSKIEGO

Określenie problemów dotyczących dzieci i młodzież na terenie powiatu jest jednym z najważniejszych elementów każdego postępowania diagnostycznego, mającego docelowo służyć określeniu kierunków ich rozwiązywania. Szczegółowo sytuację dziecka omówiono w „Strategii rozwiązywania problemów społecznych powiatu leszczyńskiego na lata 2006-2015”. Zawiera ona wskazania dotyczące możliwości rozwiązywania niektórych kwestii związanych z sytuacją dziecka i rodziny w powiecie.

Najważniejsze to:

- Przemoc w rodzinie
- Niezaradność opiekuńczo-wychowawcza
- Wzrost patologii wśród dzieci i młodzieży szkolnej.
- Organizacja opieki zastępczej.

2.2. IDENTYFIKACJA NAJWAŻNIEJSZYCH PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH DOTYKAJĄCYCH RODZINY W POWIECIE LESZCZYŃSKIM

Identyfikacja problemów społecznych jest jednym z najważniejszych elementów każdego postępowania diagnostycznego, mającego określić zasadnicze problemy i ewentualne kierunki ich rozwiązywania. Podstawę do identyfikowania problemów społecznych, była informacja otrzymana z Gminnych Ośrodków Pomocy Społecznej, organizacji pozarządowych, Kuratorium Oświaty, policji, sądów, szkół, Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej i radnych.

Trudności w funkcjonowaniu rodziny w powiecie:

Wśród trudności, na jakie napotykać rodziny mieszkające na terenie powiatu leszczyńskiego, pojawia się kilka kwestii. Najistotniejszą z nich jest bezrobocie członków rodzin oraz związane z nim ubóstwo dotykające zwłaszcza dzieci.

Problem stanowi też duża liczba osób samotnych, starych i niepełnosprawnych. Zaniepokojenie wzbudzają także niedostateczna pomoc oferowana samotnej matce, spadek odpowiedzialności rodziców za dzieci oraz ich bezradność opiekuńczo-wychowawcza. Pojawiła się również kwestia braku perspektyw na przyszłość dla młodych ludzi, często wykształconych. Występują też problemy patologii, zwłaszcza uzależnień oraz przemocy w rodzinach osób nadużywających środków psychoaktywnych.

Najważniejsze problemy społeczne w powiecie:

Za najważniejsze problemy w powiecie uznano bezrobocie, niskie dochody mieszkańców, utrzymujących się głównie z małych gospodarstw, bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych, potrzeba zwiększenia pomocy dla rodzin dysfunkcyjnych, wielodzietnych, niepełnych, rodzin, w których są osoby niepełnosprawne albo w których występuje problem uzależnień.

Jednym ze znaczących problemów społecznych występujących w powiecie leszczyńskich jest bezrobocie. Aktualnie na terenie powiatu leszczyńskiego jest zarejestrowanych 1.652 bezrobotnych, w tym 970 kobiet. Z powyższej grupy osób 352 osoby korzystają z pomocy społecznej. 125 osób bezrobotnych stanowią osoby niepełnosprawne. Bezrobocie w znaczący sposób „zaburza” funkcjonowanie rodziny oraz w konsekwencji negatywnie wpływa na sprawowanie prawidłowej opieki nad dzieckiem.

Problemy związane z dziećmi i młodzieżą na terenie powiatu:

Trudności, na jakie natrafiają dzieci i młodzież mieszkający na terenie powiatu leszczyńskiego to brak ofert ukierunkowanych na rozwój zainteresowań u dzieci, brak nowoczesnych środków dydaktycznych w nauczaniu, brak dogodnych połączeń komunikacyjnych szkoła – dom, niedostateczna ilość stypendiów dla młodzieży szkolnej, a zwłaszcza zła sytuacja finansowa i trudności w znalezieniu pracy dla absolwentów szkół. Często szkoły są się jedynym ośrodkiem kultury na wsi. Brakuje zwłaszcza łatwego dostępu do kina i teatru. Dzieci i młodzież niepełnosprawna natrafiają na bariery architektoniczne. Natomiast baza sportowa jest niewystarczająca. Na terenie szkół dzieci wciągane są do nieformalnych grup przestępczych, a także sięgają po alkohol, narkotyki i papierosy. Jest to skutek braku właściwego wychowania ze strony rodziny i innych środowisk wychowawczych.

Problemy związane z dziećmi i młodzieżą, uznane za najważniejsze do rozwiązania na terenie powiatu, to: wsparcie funkcji opiekuńczej rodziny, poprawa sytuacji materialnej rodzin poprzez możliwość wykonywania pracy zawodowej przez rodziców, wzmożenie opieki nad dzieckiem ze strony pedagoga szkolnego, psychologa, kuratora zawodowego w stałej i ścisłej współpracy z rodziną. Problem stanowią także niewystarczające w odniesieniu do potrzeb obiekty oświatowe i sportowe, służące pożytecznemu wypełnianiu czasu wolnego dzieci i młodzieży. Należy również podjąć starania w celu zapobiegania patologiom rodzin a także wzmocnić kontrolę miejsc rozrywek oraz podnosić poziom świadomości społeczeństwa o istniejących zagrożeniach uzależnieniami.

W/w ustalenia wpływają negatywnie na aktualną sytuację dziecka w środowisku lokalnym. Usprawnienia wymagają następujące działania:

- w zakresie wypoczynku: organizacja wypoczynku dzieci wiejskich; obejmowanie ofertą wypoczynku dzieci biednych i zaniedbanych; organizacja imprez

sportowych; udostępnianie infrastruktury turystycznej; aktywne uczestnictwo w organizowanych imprezach, organizowanie zajęć szczególnie podczas wakacji letnich i ferii zimowych, na przykład w szkołach; powrót do tzw. półkolonii; zapewnienie środków finansowych na organizację zajęć pozalekcyjnych (sportowych, muzycznych, plastycznych itp.); upowszechnianie turystyki pieszej i rowerowej;

-w zakresie poprawy stanu zdrowia i sprawności :

działania profilaktyczne (badania lekarskie); propagowanie zdrowego stylu życia (m.in. broszury, ulotki, spotkania informacyjne, szkolenia, pogadanki); organizowanie masowych imprez; zwiększenie dostępu do pływalni dla młodzieży szkolnej; gimnastyka korekcyjna i rehabilitacyjna; systematyczna opieka logopedyczna i psychologiczna;

-działania w zakresie poprawy sytuacji dzieci niepełnosprawnych: organizowanie grup wsparcia; ułatwienie dostępu do instytucji publicznych, likwidowanie barier architektonicznych; poradnictwo i pomoc w załatwianiu formalności związanych z ustalaniem stopnia niepełnosprawności; zapewnienie rehabilitacji; wyposażenie w sprzęt rehabilitacyjny; działania integracyjne dzieci niepełnosprawnych z dziećmi zdrowymi na terenie powiatu; zorganizowanie systemu dowozów dzieci niepełnosprawnych do i ze szkół; zapewnienie rozwoju intelektualnego poprzez zakup komputerów, organizowanie wyjazdów, obozów dla dzieci niepełnosprawnych; realizacja gminnych programów: „Uczeń niepełnosprawny na wsi” (realizowany do 2010 roku);

-w zakresie bezpieczeństwa dzieci i młodzieży: dbałość o przestrzeganie zakazu sprzedaży alkoholu nieletnim; zapobieganie narkomanii; budowa bezpiecznych placów zabaw i innych miejsc rozrywki; zwiększenie nadzoru policyjnego

w miejscach grupowania się dzieci i młodzieży, organizowanie pogadanek, spotkań profilaktycznych z udziałem policjantów, strażaków, leśniczych, pielęgniarek itp.; zapewnienie opieki i bezpieczeństwa w szkole; organizacja zajęć pozalekcyjnych; -w zakresie wsparcia dzieci z rodzin dysfunkcyjnych: zbiórki odzieży i żywności; stypendia; finansowanie posiłków szkolnych; opieka psychologiczno-pedagogiczna; organizacja zajęć pozalekcyjnych; uczestnictwo w zajęciach socjoterapeutycznych w świetlicach, pomoc dzieciom w odrabianiu lekcji; współpraca rodziców ze szkołą i edukacja rodziców lub opiekunów;

Czynniki wpływające negatywnie na w/w problem:

- niskie zatrudnienie kadry merytorycznej w systemie pomocy społecznej,
- niewystarczająca współpraca między instytucjami zajmującymi się problematyką dzieci i młodzieży,
- brak całodobowych placówek opiekuńczo-wychowawczych,
- niewystarczająca liczba specjalistów do pracy z rodziną,
- brak placówek resocjalizacyjnych na terenie powiatu,
- brak placówek dla nieletnich i samotnych matek z dziećmi,
- niska skuteczność działań zapobiegających dysfunkcjom rodziny,
- niewielka skuteczność pracy socjalnej,
- brak ośrodka wsparcia dla rodzin w kryzysie,
- niewystarczająca ilość placówek wsparcia dziennego dla osób niepełnosprawnych.

2.3. ZASOBY

Zasobami umożliwiającymi rozwiązywanie trudności w funkcjonowaniu dziecka i rodziny są instytucje działające na terenie powiatu i mające największy wpływ na poprawę sytuacji i dziecka, i rodziny:

1. Powiatowy Zespół Wsparcia Rodziny

W naszym powiecie liczba rodzin, które potrzebują pomocy nie tylko finansowej czy rzeczowej, ale przede wszystkim w postaci poradnictwa i pracy socjalnej wzrasta. Najistotniejszymi powodami skłaniającymi do zwrócenia się o wsparcie są: ubóstwo, bezrobocie, bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych, niepełnosprawność, długotrwała choroba, alkoholizm. Problemem, z którym borykają się rodziny w naszym powiecie jest również problem przemocy w rodzinie, która skierowana jest zarówno przeciwko osobom dorosłym jak i dzieciom.

W roku 2003 powstał Powiatowy Zespół Wsparcia Dziecka i Rodziny. Zadaniem Zespołu jest przede wszystkim wspieranie rodziny w rozwiązywaniu i radzeniu sobie w sytuacjach kryzysowych.

Działanie Zespołu Wsparcia Rodziny obejmuje porady prawne, psychologiczne, pedagogiczne i w zakresie uzależnień.

Stworzenie poradnictwa specjalistycznego umożliwia przeprowadzanie interwencji w środowisku w sytuacji braku na terenie powiatu ośrodka interwencji kryzysowej.

W sytuacji braku placówek opiekuńczych działalność ta stanowi alternatywę możliwości realizacji aktualnych i przyszłych zadań PCPR mających na celu zabezpieczenie opieki nad dzieckiem i rodziną w środowisku, uchronić rodzinę przed ingerencją instytucjonalną, wsparcie dla rodzin umożliwiające im rozwiązywanie trudnych sytuacji życiowych i wychowawczych.

Poradnictwo ma charakter działania i kontaktu bezpośredniego z rodziną, jak również pośredniej konsultacji, np. telefonicznej. Uruchomienie pomocy telefonicznej zapewnia dyskrecję, anonimowość i dostępność dla rodzin wywodzących się z różnych środowisk społecznych.

W ramach działania Powiatowego Zespołu Wsparcia Rodziny prowadzone jest poradnictwo prawne, pedagogiczne, psychologiczne dla osób i rodzin z problemami opiekuńczo-wychowawczymi, alkoholowymi oraz z problemami przemocy w rodzinie.

Funkcjonują też Grupy Wsparcia dla Rodzin Zastępczych. Podczas spotkań w grupie wsparcia rodzice zastępczy mają zorganizowane spotkania ze specjalistami, którzy pomagają im rozwiązywać problemy z różnych dziedzin życia poprzez rozmowy, dyskusje, szkolenia warsztatowe i filmy dydaktyczne. Zespół działa 1 raz w tygodniu w godzinach popołudniowych.

Ponadto prawnik i psycholog zatrudnieni w PCPR udzielają na co dzień porad zgłaszającym się mieszkańcom Powiatu Leszczyńskiego i Miasta Leszna. Pomoc udzielana jest w zakresie problemów dotyczących konfliktów w rodzinie, przemocy w rodzinie, alkoholizmu i trudności wychowawczych.

Współpraca z Sądem Rodzinnym i Nieletnich:

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Lesznie co roku organizuje spotkania z sędzią i kuratorami rodzinnymi - pracownikami Wydziału Rodzinnego Sądu Rejonowego w Lesznie celem dokonania rekwalfikacji funkcjonowania rodzin zastępczych.

Pracownik PCPR uczestniczy systematycznie 2 razy w roku w posiedzeniach Stałych Zespołów ds. Okresowej Oceny Sytuacji Dziecka, które odbywają się w siedzibie Domu Dziecka w Bodzewie i Wschowie.

2. Rodziny zastępcze

W życiu rodziny zdarzają się różne sytuacje, również takie, które wymagają interwencji z zewnątrz. Przykładem są pogłębiające się sytuacje kryzysowe istniejące w rodzinie. Powstają wtedy patologie i w konsekwencji dochodzi do interwencji Sądu, Policji, czego efektem jest umieszczenie dziecka w rodzinnej opiece zastępczej lub w placówce opiekuńczo-wychowawczej. Rodziny zastępcze są tworzone na mocy postanowienia sądu i otrzymują świadczenie na częściowe pokrycie kosztów utrzymania każdego umieszczonego w rodzinie zastępczej dziecka.

W 2010 roku na terenie powiatu leszczyńskiego funkcjonowały 52 rodziny zastępcze, w których przebywało 90 dzieci.

Wśród powyższych rodzin zastępczych wyróżniamy:

- 40 rodzin zastępczych spokrewnionych z dzieckiem
- 5 rodzin zastępczych niespokrewnionych z dzieckiem,
- 1 rodzinę zastępczą zawodową niespokrewnioną z dzieckiem o charakterze pogotowia rodzinnego,
- 3 zawodowe niespokrewnione z dzieckiem specjalistyczne rodziny zastępcze
- 3 zawodowe niespokrewnione z dzieckiem wielodzietne rodziny zastępcze

Przyczyny odejścia dzieci z rodzin zastępczych:

- powrót do rodzin biologicznych,
- usamodzielnienie (po 18r.ż.),
- przejście do innych rodzin zastępczych,
- przejście do placówek opiekuńczo-wychowawczych lub wychowawczych,
- adopcja.

W 2011 roku powiat leszczyński posiada 48 rodzin zastępczych w

- 37 rodzin zastępczych spokrewnionych z dzieckiem
- 4 rodziny zastępcze niespokrewnione z dzieckiem,
- 1 rodzinę zastępczą zawodową niespokrewnioną z dzieckiem o charakterze pogotowia rodzinnego,
- 3 zawodowe niespokrewnione z dzieckiem specjalistyczne rodziny zastępcze
- 3 zawodowe niespokrewnione z dzieckiem wielodzietne rodziny zastępcze

3. Mieszkanie Chronione:

Mieszkanie chronione jest „mieszkaniami przeznaczonym dla osób mogących, przy odpowiednim wsparciu, samodzielnie żyć w środowisku, szczególności dla osób z zaburzeniami psychicznymi oraz dla osób opuszczających placówki opiekuńczo-wychowawcze, resocjalizacyjne, zakłady dla nieletnich i rodziny zastępcze.”

Mieszkanie chronione w Rydzynie posiada 3 miejsca dla usamodzielnianych wychowanków placówek opiekuńczo-wychowawczych i rodzin zastępczych kontynuujących naukę szkolną. Obecnie przebywa w nim 1 wychowanka kontynuująca naukę szkolną. Za pobyt w mieszkaniu chronionym osoby wnoszą opłaty naliczone stosownie do ich sytuacji finansowej. Wychowanki oprócz pomocy pieniężnej mogły korzystać z pomocy prawnej, pedagogicznej i psychologicznej w ramach pomocy z PCPR, jak również z pomocy udzielanej przez specjalistów zatrudnionych w Powiatowym Zespole Wsparcia Rodziny. Na bieżąco prowadzona jest raca socjalna w zakresie rozwiązywania problemów życia codziennego, konfliktów rodzinnych i problemów szkolnych.

4. Szkolenia:

I. Szkolenie rodzin zastępczych i kandydatów na rodziców zastępczych

Szkolenie kandydatów na opiekunów zastępczych przeprowadzane jest przez 2 przeszkolonych trenerów (pracowników PCPR) zgodnie z pakietem szkoleniowym „PRIDE”. Pakiet ten jest polską wersją programu amerykańskiego „PRIDE”. Szkolenie ma na celu podniesienie jakości opieki zastępczej w Polsce i dostosowanie jej do standardów europejskich. Szkolenie ma dostarczyć informacji o opiece zastępczej i umożliwić zrozumienie własnych potrzeb i możliwości w odniesieniu do pracy w charakterze opiekuna zastępczego.

Szkolenie kandydatów na rodziców zastępczych realizowane jest na bieżąco, jednakże obserwuje się brak osób, które chciałyby pełnić funkcję niespokrewnionych z dzieckiem rodzin zastępczych i zawodowych rodzin zastępczych.

II. W ramach programu unijnego EFS, realizowanego przez PCPR w okresie 2007-2013, rodziny zastępcze i rodziny niezaradne opiekuńczo-wychowawczo są szkolone programem „Wychowanie bez porażek – czyli Szkoła dla Rodziców”.

5. Placówki opiekuńczo-wychowawcze

Na terenie powiatu leszczyńskiego nie funkcjonują całodobowe placówki opiekuńczo-wychowawcze, np. domy dziecka czy pogotowia opiekuńcze. Dzieci z powiatu leszczyńskiego są umieszczane w placówkach na terenie innych powiatów.

6. Świetlice socjoterapeutyczne:

Na terenie Powiatu Leszczyńskiego działa aktualnie 6 świetlic socjoterapeutycznych należących do placówek opiekuńczo-wychowawczych wsparcia dziennego. Placówki funkcjonują w następujących gminach:

- Gmina Krzemieniewo - 3 (Drobnin, Pawłowice, Garzyn)
- Gmina Lipno - 1
- Gmina Wijewo -1
- Gmina Świąciechowa - 1 (Henrykowo).

Środki na utrzymanie i działalność świetlic finansowane są ze środków Powiatu, jak również Gmin, tj. ze środków Gminnych Komisji d/s Przeciwdziałania Alkoholizmowi.

Starosta Leszczyński podpisał porozumienia z 4 gminami, na terenie których funkcjonują świetlice w sprawie współfinansowania działalności świetlic w zakresie:

- wynagradzania dla pedagogów,
- dożywiania dzieci,
- wydatków na bieżącą działalność (materiały dydaktyczne, wycieczki).

W świetlicach socjoterapeutycznych prowadzone były następujące formy pracy środowiskowej:

- a/ udzielanie pomocy wychowankom w kryzysach szkolnych, rodzinnych, rówieśniczych i osobistych,
- b/ zajęcia socjoterapeutyczne,
- c/ zajęcia korekcyjne,
- d/ indywidualne programy korekcyjne,
- e/ pomoc w nauce,
- f/ pomoc socjalna i dożywianie,
- g/ organizacja czasu wolnego, rozwój zainteresowań, organizacja zabaw i zajęć sportowych,
- h/ stała praca z rodziną dziecka,
- i/ stała współpraca z ośrodkiem pomocy społecznej, szkołą, sądem oraz innymi placówkami specjalistycznymi.

Zajęcia w świetlicach odbywały się przez 4 dni w tygodniu od poniedziałku do czwartku przez 4 godziny dziennie. Godziny otwarcia świetlicy dostosowane zostały do potrzeb korzystających z nich dzieci.

Dla dzieci korzystających ze świetlic organizowane są imprezy integracyjne, wyjazdy do kin oraz wycieczki plenerowe.

Ponadto psycholog zatrudniony w PCPR realizuje w świetlicach zajęcia terapeutyczne z dziećmi wymagającymi tej formy wsparcia.

7. Programy w zakresie opieki nad dzieckiem i rodziną

I/ Program: „Działania korekcyjno-edukacyjne dla osób stosujących przemoc w rodzinie” – 2006 rok:

Cel: Pozyskanie specjalistów ds. prowadzenia pracy terapeutycznej ze sprawcami przemocy w rodzinie umożliwi realizację zadań nałożonych na samorzady powiatowe przez ustawę z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz.U. Nr 180, poz. 1493) i ujętych w Krajowym Programie Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie.

II/ Program: „Specjalistyczne wsparcie dla rodzin z zaburzoną funkcją opiekuńczo-wychowawczą z terenu powiatu leszczyńskiego w miejscu ich zamieszkania” – 2006 rok:

Cel: Wsparcie dla rodzin niewydolnych w sprawach wychowywania dzieci, niezaradnych w prowadzeniu gospodarstwa domowego i w załatwianiu spraw życia codziennego. Specjaliści przeprowadzili po kilka wizyt w w/w rodzinach, które miały na celu sporządzenie szczegółowej diagnozy rodzinnej, ustalenie planu pomocy a następnie realizowanie pomocy w zakresie takich działań, jak: aktywizacja zawodowa, reintegracja społeczna, przezwyciężanie nałogów, bezradność społeczna, praktyczna nauka radzenia w sprawach prowadzenia domu, wdrażanie właściwych wzorców i umiejętności w sferze opiekuńczo-

wychowawczej, właściwa komunikacja między członkami rodziny, rozmowy wspierające, pomoc dla dzieci w odrabianiu lekcji.

Kontynuacja tego programu w ramach posiadanych środków jest nadal konieczna, dlatego od 2007r. PCPR realizuje nadal pomoc dla części rodzin uczestniczących w w/w programie.

W latach 2006-2008 PCPR zrealizował program polegający na udzielaniu „Specjalistycznego wsparcia rodzinom z zaburzoną funkcją opiekuńczo-wychowawczą z terenu powiatu leszczyńskiego w miejscu ich zamieszkania”. Pedagodzy zatrudnieni w ramach w/w programu udzielali pomocy rodzinom w rozwiązywaniu problemów związanych z organizacją zajęć domowych, w zaspokajaniu potrzeb członków rodziny, w opiece i wychowaniu dzieci. Środki na realizację programu Powiat Leszczyński otrzymał od Ministra Pracy i Polityki Społecznej.

III/ **W 2008 roku** Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Lesznie w związku z porozumieniem o realizacji „**Programu z zakresu opieki nad dzieckiem i rodziną**”, zawartym pomiędzy Ministrem Pracy i Polityki Społecznej w Warszawie a Zarządem Powiatu z siedzibą w Lesznie zrealizowało 5 programów:

1/ „**Wsparcie funkcjonowania zawodowych rodzin zastępczych na terenie powiatu leszczyńskiego**”.

W ramach programu zakupiono i zainstalowano sprzęt stanowiący wyposażenie 4 „placów zabaw.” Zorganizowanie placów zabaw pozwala rozwijać sprawność fizyczną dzieci i młodzieży oraz zapewnia im bezpieczne spędzanie czasu wolnego. Ponadto zakupiono i zainstalowano w mieszkaniach zawodowych rodzin zastępczych 4 komputery wraz z oprogramowaniem.

2/ „Specjalistyczne wsparcie dla rodzin z zaburzoną funkcją opiekuńczo-wychowawczą z terenu powiatu leszczyńskiego w miejscu ich zamieszkania”.

W ramach programu wsparciem specjalistycznym zostało objętych 31 rodzin z terenu 7 gmin powiatu leszczyńskiego. Realizatorami programu były 3 osoby z przygotowaniem pedagogicznym i z wieloletnim doświadczeniem w pracy z dziećmi i rodzinami. Wsparcie specjalistyczne świadczone było w miejscu zamieszkania wytypowanych przez ośrodki pomocy społecznej rodzin.

3/ „Specjalistyczne Poradnictwo Rodzinne w ramach działania Powiatowego Zespołu Wsparcia Rodziny przy Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Lesznie”.

W ramach programu prowadzone było specjalistyczne poradnictwo rodzinne w Powiatowym Zespole Wsparcia Rodziny przy Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Lesznie.

Realizatorami programu było 6 specjalistów: 2 psychologów, prawnik, pedagog, specjalista d/s uzależnień i logopeda, z których 5 w ramach dyżurów pełnionych w siedzibie PCPR świadczyło usługi poradnicze i terapię indywidualną dla mieszkańców powiatu leszczyńskiego i miasta Leszna a 1 logopeda prowadził zajęcia logopedyczne w świetlicach socjoterapeutycznych na terenie powiatu leszczyńskiego. Ogółem z poradnictwa skorzystało 87 osób, w tym: 47 osób pochodzących z rodzin naturalnych, 8 osób dorosłych z rodzin zastępczych, 11 dzieci z zawodowych rodzin zastępczych i 21 dzieci ze świetlic socjoterapeutycznych.

4/ „Profilaktyka bliska dzieciom i młodzieży”.

W ramach programu zrealizowano treningi zastępowania agresji w 2 świetlicach socjoterapeutycznych. Zajęcia prowadziło 2 psychologów mających uprawnienia do prowadzenia tego rodzaju zajęć. Programem objęto 18 dzieci przejawiających „agresywne zachowania społeczne” wytypowanych przez pedagogów

prowadzących zajęcia w w/w świetlicach socjoterapeutycznych. W ramach programu zakupiono sprzęt komputerowy wraz z oprogramowaniem dla 5 świetlic socjoterapeutycznych i do „Mieszkania Chronionego” dla usamodzielnianych wychowanków rodzin zastępczych i placówek opiekuńczo-wychowawczych w Rydzynie. Zrealizowano także działanie polegające na zakupie i wyposażeniu 12 świetlic w sprzęt siłowo-treningowy.

5/„Warsztaty umiejętności wychowawczych dla rodziców zastępczych”.

W ramach programu szkoleniami w formie warsztatów objęto ogółem: 17 rodzin zastępczych (23 osoby). Rekrutacja została przeprowadzona przez pedagoga i psychologa z PCPR. Odbyły się spotkania i indywidualne konsultacje z rodzicami zastępczymi, na których podzielono kandydatów na grupy szkoleniowe i wyznaczone terminy warsztatów. Uczestnicy otrzymali pisemne lub telefoniczne zaproszenia do udziału w warsztatach. Powyższe grupy rodzin zastępczych uczestniczyły w 4 warsztatach w ramach „Programu Wspierania Rodziny”, w 2 spotkaniach z lekarzem psychiatrą nt. sposobów postępowania z dziećmi przejawiającymi zaburzenia zachowania oraz w 2 spotkaniach z psychologiem – specjalistą w zakresie diagnozowania zaburzeń zachowania. Realizatorami programu były 4 osoby posiadające niezbędne przygotowanie zawodowe: psycholog i pedagog (pracownicy PCPR), psycholog – specjalista w zakresie diagnozowania u dzieci zaburzeń zachowania i zespołu ADHD i lekarz psychiatra.

IV/. W 2009 roku Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Lesznie w związku z porozumieniem o realizacji „**Programu z zakresu opieki nad dzieckiem i rodziną**”, zawartym pomiędzy Ministrem Pracy i Polityki Społecznej w Warszawie a Zarządem Powiatu z siedzibą w Lesznie zrealizowało 4 programy:

1/ Program: „Wychowanie bez porażek – szkoła dla rodziców i szkolenie PRIDE dla opiekunów zastępczych”.

a/W szkoleniu PRIDE udział wzięły 2 osoby będące kandydatami na rodzinę zastępczą i 13 osób pełniących funkcję rodziców zastępczych - bez przeszkolenia. Powyższe osoby uczestniczyły w 9 spotkaniach, podczas których zostali przeszkoleni w zakresie 10 sesji Programu dla rodzin zastępczych „PRIDE”. Szkolenie obejmowało 80 godzin, każda sesja trwała 4 godziny. Szkolenie przeprowadziły 2 osoby (pracownicy PCPR) posiadające wymagane kwalifikacje, tj. certyfikat trenerski Towarzystwa „Nasz Dom” w Warszawie.

Uczestnikom wydano zaświadczenia o ukończeniu szkolenia PRIDE

b/ W ramach programu „Szkoła dla rodziców” szkoleniem w formie warsztatów objęto 10 rodzin zastępczych (10 osób).

Powyższa grupa rodzin zastępczych uczestniczyła w 5 warsztatach w ramach programu: „Wychowanie bez porażek – szkoła dla rodziców”.

2/Program: „Tworzenie i wsparcie funkcjonowania zawodowej specjalistycznej rodziny zastępczej na terenie powiatu leszczyńskiego”.

Programem zostały objęta 1 zawodowa specjalistyczna rodzina zastępcza z terenu powiatu leszczyńskiego (Przybyszewo) sprawująca opiekę nad 2 dziećmi z dysfunkcjami zdrowotnymi i społecznymi.

W ramach programu opiekunowie zastępczy ukończyli szkolenie PRIDE i uzyskali kwalifikacje do pełnienia funkcji zawodowej specjalistycznej niespokrewnionej z dzieckiem rodziny zastępczej. Ponadto zawodowi rodzice zastępczy uczestniczyli w specjalistycznym szkoleniu dla zawodowych rodzin zastępczych zorganizowanym przez PCPR w ramach w/w programu MP i PS.

W ramach programu zrealizowano następujące zadania:

-Zakupiono meble stanowiące wyposażenie do pokoju dla dzieci umieszczonych

w zawodowej rodzinie zastępczej.

-Zakupiono sprzęt AGD stanowiący wyposażenie kuchni w mieszkaniu zawodowej rodziny zastępczej (lodówka, zmywarka)

-Zakupiono sprzęt RTV stanowiący wyposażenie mieszkania zawodowej rodziny zastępczej.

-Zakupiono i zainstalowano sprzęt stanowiący wyposażenie „placu zabaw” dla dzieci umieszczonych w zawodowej rodzinie zastępczej.

-Zakupiono i zainstalowano w mieszkaniu zawodowej rodziny zastępczej komputer i drukarkę wraz z oprogramowaniem.

3/Program: „Promocja i upowszechnienie rodzicielstwa zastępczego na terenie Powiatu Leszczyńskiego”.

Celem programu jest promocja i upowszechnianie rodzicielstwa zastępczego na terenie Powiatu Leszczyńskiego. W związku z istotną potrzebą zwiększenia liczby rodzin zastępczych w powiecie leszczyńskim celowe jest poinformowanie potencjalnych kandydatów o najważniejszych zadaniach i kwestiach dotyczących opieki zastępczej.

Program zrealizowano poprzez przeprowadzenie kampanii radiowej – emisję spotów radiowych propagujących ideę rodzicielstwa zastępczego (3 spoty dziennie przez 3 dni w ciągu 8 tygodni).

Przeprowadzono również kampanię prasową poprzez zamieszczenie w leszczyńskiej prasie („Panorama Leszczyńska”, Gazeta „ABC”) i w lokalnych gazetkach artykułów zawierających informacje o przepisach prawnych regulujących funkcjonowanie rodzin zastępczych oraz cele i zadania opieki zastępczej.

Wydrukowano 150 plakatów edukacyjnych pod hasłem „Stwórz Nam Dom” oraz 1000 ulotek dot. realizacji programu. Opublikowano 4 artykuły sponsorowane,

8 ogłoszeń prasowych oraz artykuły na stronie internetowej Starostwa Powiatowego. Wydrukowany został „Informator dla Kandydatów na Rodziców Zastępczych” (150 sztuk), który stanowi istotną formę promocyjną programu. Informator został przekazany do Gminnych Ośrodków Pomocy Społecznej oraz urzędów i instytucji użyteczności publicznej.

4/ Program: „Specjalistyczne Poradnictwo Rodzinne w ramach działania Powiatowego Zespołu Wsparcia Rodziny przy Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Lesznie”.

W ramach programu prowadzone było specjalistyczne poradnictwo rodzinne w Powiatowym Zespole Wsparcia Rodziny przy Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Lesznie.

Realizatorami programu było 8 specjalistów, w tym:

a/ 1 psycholog kliniczny – terapeuta rodzinny, 1 prawnik, 1 pedagog – terapeuta rodzinny i 1 specjalista d/s uzależnień, którzy w ramach dyżurów pełnionych w siedzibie PCPR świadczyli usługi poradnicze i terapię indywidualną dla 78 mieszkańców powiatu leszczyńskiego i miasta Leszna.

b/ 1 psycholog do spraw diagnozy (zaburzenia zachowania dzieci i młodzieży i ADHD) i terapii rodzinnej:

W ramach tej formy pomocy 9 rodziców zastępczych skorzystało z porad do spraw zaburzeń zachowania dzieci i młodzieży, 7 dzieci z rodzin zastępczych zostało zdiagnozowanych przez psychologa do spraw zaburzeń zachowania dzieci i młodzieży i 9 dzieci z rodzin zastępczych skorzystało z terapii psychologa do spraw zaburzeń zachowania dzieci i młodzieży.

c/ 3 pedagogów prowadzących specjalistyczne poradnictwo rodzinne realizowane w miejscu zamieszkania rodzin z problemami opiekuńczo-wychowawczymi udzieliło porad 30 rodzinom niezaradnym życiowo - wytypowanym do pomocy

przez Gminne Ośrodki Pomocy Społecznej powiatu leszczyńskiego (Włoszakowice, Wijewo, Rydzyna, Osieczna, Lipno, Świąciechowa).

Ogółem w ramach specjalistycznego poradnictwa rodzinnego udzielono porad 139 osobom.

V/ W 2010 roku Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Lesznie w związku z porozumieniem o realizacji „Programu z zakresu opieki nad dzieckiem i rodziną”, otrzymało z Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej dotację i zrealizowało 3 programy z zakresu opieki nad dzieckiem i rodziną:

1/Program: „Tworzenie i wsparcie funkcjonowania zawodowej specjalistycznej rodziny zastępczej na terenie powiatu leszczyńskiego”:

Zrealizowano następujące zdania:

1/Zakupiono meble stanowiące wyposażenie do pokoju dla 3 dzieci umieszczonych w zawodowej rodzinie zastępczej.

2/Zakupiono sprzęt AGD stanowiący wyposażenie kuchni w mieszkaniu zawodowej rodziny zastępczej.

3/Zakupiono sprzęt RTV stanowiący wyposażenie mieszkania zawodowej rodziny zastępczej.

4/ Zakupiono i zainstalowano sprzęt stanowiący wyposażenie przydomowego „placu zabaw” dla dzieci umieszczonych w zawodowej rodzinie zastępczej.

Zorganizowanie placu zabaw pozwoli rozwijać sprawność fizyczną dzieci i młodzieży oraz zapewnić im bezpieczne spędzanie czasu wolnego.

5/Zakupiono i zainstalowano w mieszkaniu zawodowej rodziny zastępczej komputer i drukarkę wraz z oprogramowaniem.

Sprzęt komputerowy wraz z oprogramowaniem wpłynie na rozwój intelektualny starszych wychowanków oraz na rozwój sprawnościowo-manualny młodszych dzieci.

6/ Podpisanie umowy cywilno-prawnej z zawodową wielodzietną rodziną zastępczą i umieszczenie 3 dzieci w tej rodzinie.

7/ Zakup 10 podręczników programu PRIDE dla celów szkolenia dla rodzin zastępczych.

8/ Przeprowadzenie szkolenia PRIDE dla rodziców zastępczych w okresie od 25.09.2010r. do 13.11.2010r.

W ramach programu szkoleniem PRIDE dla rodziców zastępczych objęto ogółem 10 rodzin 15 osób (5 małżeństw).

2/Program: „Wspieranie zawodowych niespokrewnionych z dzieckiem rodzin zastępczych i niespokrewnionych rodzin zastępczych funkcjonujących na terenie powiatu leszczyńskiego poprzez doposażenie w niezbędny sprzęt domowy i dofinansowanie dodatkowych szkoleń”.

Zrealizowano następujące zdania:

1/Zakupiono sprzęt meblowy do mieszkań 4 zawodowych rodzin zastępczych.

2/Zakupiono sprzęt AGD dla 4 zawodowych rodzin zastępczych.

3/ Zakupiono sprzęt RTV dla 4 zawodowych rodzin zastępczych.

4/Zakupiono i zainstalowano w mieszkaniach 4 niespokrewnionych rodzin zastępczych 4 komputery z drukarkami i oprogramowaniem.

W/w sprzęt komputerowy wpłynie na rozwój intelektualny starszych wychowanków oraz na rozwój sprawnościowo-manualny młodszych dzieci.

5/ Zrealizowano warsztaty „Szkoła dla Rodziców” dla rodziców zastępczych.

3/Program: „Zajęcia pozalekcyjne dla dzieci przebywających w zawodowych i niespokrewnionych rodzinach zastępczych”:

Zrealizowano następujące zdania:

1/Zakupiono 32 karnety na pływalnię „Akwawit” w Lesznie dla 11 rodzin, w tym 28 dzieci i przekazano tym rodzinom do realizacji.

2/W dniu 17.11.2010 roku 32 dzieci z 11 rodzin zastępczych uczestniczyło

w zajęciach sportowo rekreacyjnych na Kręgielni w Lesznie

3/ Opłacono koszty zajęć w szkole muzycznej dla 1 wychowanki. Koszty dotyczyły wypożyczenia sprzętu muzycznego i uczestnictwa w zajęciach ujętych w opłacie szkolnej.

4/ Nie zrealizowano zadania mającego na celu pokrycie kosztów zajęć tanecznych dla 1 dziecka, ze względu na brak możliwości udokumentowania poniesionych kosztów przez zawodową rodzinę zastępczą.

5/ Zorganizowano 3 warsztaty tematyczne dla dzieci. Zajęcia odbywały się w czasie trwania „grupy wsparcia” dla ich opiekunów zastępczych. Warsztaty wpłynęły na bezpieczne spędzanie czasu wolnego i oraz na rozwój sprawnościowo-manualny dzieci i młodzieży.

2.4. PODSUMOWANIE ISTNIEJĄCEJ OFERTY LOKALNEJ

Przedstawione powyżej informacje charakteryzujące środowisko powiatu leszczyńskiego i występujące problemy rodzin i młodego pokolenia mieszkańców pozwalają ocenić istniejącą ofertę lokalną.

W dziedzinie szkolnictwa: dzieci i młodzież mają zapewnioną możliwość uczęszczania do przedszkoli, szkół podstawowych i gimnazjów jak najbliżej swojego miejsca zamieszkania. Natomiast szkoły średnie w większości są zlokalizowane w Mieście Lesznie. Młodzież ma możliwość zdobycia wykształcenia ogólnego i zdobycia różnych zawodów. Dzieci i młodzież wymagające kształcenia specjalnego mają taką możliwość w Specjalnym Ośrodku Szkolno-Wychowawczym w Rydzynie, w Gimnazjum Specjalnym w Brennie, Górznie i w Osiecznej.

Niepokojącym staje się narastanie zjawiska niedostosowania społecznego młodych ludzi przejawiającego się agresją, używaniem alkoholu, narkotyków, czy

przemocą. Uczniowie, którzy nie radzą sobie z trudnymi sytuacjami życia domowego i szkolnego stają się mało odporni psychicznie, popadają w konflikty, ich zachowanie jest zaburzone. Dzieci i młodzież mające różnego rodzaju problemy mogą korzystać z pomocy Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej w Lesznie oraz w tworzonej Powiatowej Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej w Starostwie Powiatowym w Lesznie. Porad i konsultacji udziela także Powiatowy Zespół Wsparcia Rodziny przy PCPR w Lesznie.

Placówki opiekuńczo-wychowawcze wsparcia dziennego odgrywają istotną rolę w środowisku lokalnym, zapewniają opiekę i pomoc dzieciom i rodzinom zagrożonym, udzielają wsparcia, pomagają w nabywaniu umiejętności opiekuńczo-wychowawczych. W Powiecie leszczyńskim działa 6 świetlic socjoterapeutycznych współfinansowanych przez powiat i gminy. Liczba świetlic socjoterapeutycznych i środowiskowych jest nadal niewystarczająca w stosunku do potrzeb i nie pozwala objąć opieką wszystkich potrzebujących..

Oceniając sytuację pełnoletnich wychowanków placówek opiekuńczo-wychowawczych i rodzin zastępczych, należy stwierdzić, że osoby te nie są w wystarczający sposób przygotowane do samodzielnego życia w społeczeństwie. Pełnoletni wychowankowie opuszczający placówki nie mają zapewnionych mieszkań i trudno jest im się odnaleźć w nowej rzeczywistości.

W związku z częstym występowaniem przypadków przemocy w rodzinie i sytuacjami kryzysowymi celowe byłoby także utworzenie placówki pozwalającej wspierać kobiety i dzieci dotknięte przemocą. Osoby z terenu Powiatu Leszczyńskiego aktualnie korzystają ze wsparcia Ośrodka Interwencji Kryzysowej w Lesznie.

Bezrobocie występujące w wielu rodzinach naszego powiatu nie sprzyja właściwemu ich funkcjonowaniu, dlatego też działania podejmowane przez Powiatowy Urząd Pracy w Lesznie mające na celu minimalizowanie jego skutków

są bardzo potrzebne. Stwarzają bowiem możliwość podnoszenia kwalifikacji, zmiany zawodu, a tym samym stwarzają większą szansę na uzyskanie pracy. Zagrożone poczucie bezpieczeństwa, co ściśle wiąże się z brakiem środków finansowych jakie daje praca, zagraża wielu rodzinom utrudniając wypełnianie ich ról.

Próba rozwiązania w/w problemu bezrobocia są kursy zawodowe, kursy aktywnego poszukiwania pracy realizowane przez PCPR w ramach programu EFS. Są nim obejmowane osoby dorosłe, jak również usamodzielniani wychowankowie placówek opiekuńczo-wychowawczych i rodzin zastępczych.

Bardzo trudną, ale jakże ważną rolę w społeczności lokalnej odgrywa sąd i policja. Podejmowane przez nich działania bardzo często mają wpływ na losy człowieka i rodziny. Dlatego też współpraca sądu, kuratorów zawodowych, policji i instytucji zajmujących się dziećmi i młodzieżą ma istotne znaczenie dla podnoszenia poczucia bezpieczeństwa, przeciwdziałania rosnącym problemom społecznym takim jak przemoc, agresja, niedostosowanie, uzależnienia, przestępczość.

Działania profilaktyczne w zakresie opieki nad dzieckiem i rodziną należy zaprogramować w następujących obszarach, tj.:

1. Podnoszenie jakości kształcenia,
2. Wsparcie rodziny pozostającej w złej sytuacji materialnej,
3. Ochrona kobiety i dziecka przed wykorzystywaniem i molestowaniem.

3. CELE STRATEGICZNE, OPERACYJNE I ZADANIA:

Cel strategiczny 1.

Wzmacnianie systemu sprzyjającego rozwojowi dzieci, młodzieży i rodziny.

Zadania:

1. Podejmowanie kompleksowych działań edukacyjnych, informacyjnych, interwencyjnych służących zapobieganiu problemom bądź rozwiązywaniu ich we wczesnym stadium.
2. Rozwój usług społecznych na rzecz dzieci, młodzieży i ich rodzin poprzez:
 - doksztalcanie kadry pomocy społecznej w powiecie w celu podniesienia poziomu i jakości udzielonej pomocy,
 - doksztalcanie kadry pedagogicznej w celu podniesienia poziomu jakości edukacji.
3. Zwiększenie dostępności pomocy medycznej, psychologicznej i rehabilitacyjnej.
4. Wspieranie rozwoju sieci placówek opiekuńczych, edukacyjnych, kulturalnych, rehabilitacyjnych i obiektów sportowo-rekreacyjnych oraz zwiększenie dostępności do bazy już istniejącej.
5. Prowadzenie działalności profilaktycznej poprzez:
 - prowadzenie poradnictwa specjalistycznego,
 - realizację programów operacyjnych.
6. Włączenie rodziców do współpracy z placówkami opiekuńczymi i wychowawczymi.
7. Aktywizacja i animacja środowiska lokalnego.
8. Wspieranie działalności organizacji pozarządowych działających na rzecz dzieci, młodzieży i rodziny.

Cel strategiczny 2.

Poprawa stanu funkcjonowania rodziny.

Cel operacyjny 1.

Wspomaganie potencjału rozwojowego rodziny.

Zadania:

1. Opracowanie diagnozy warunków życia rodzin oraz potrzeb i oczekiwań dotyczących pomocy rodzinie.
2. Wdrażanie programów edukacyjnych, profilaktycznych i terapeutycznych służących rozwojowi rodziny.
3. Rozbudowa zaplecza usługowego wspierającego rodzinę w wypełnianiu jej funkcji i zadań.
4. Wypracowanie zasad współpracy wszystkich podmiotów w społeczności lokalnej działających na rzecz rodziny.
5. Koordynacja działań informacyjnych w społeczności lokalnej na rzecz poprawy funkcjonowania dziecka i rodziny.

Cel operacyjny 2.

Wspieranie rodziców w ich funkcjach opiekuńczo-wychowawczych.

Zadania:

1. Organizowanie zajęć informacyjno-warsztatowych rozszerzających wiedzę rodziców na temat potrzeb rozwojowych ich dzieci.
2. Wspieranie form współpracy instytucji oświatowych z rodzicami jako partnerami w procesie dydaktyczno-wychowawczym dzieci.
3. Tworzenie systemu wsparcia dla rodzin w kryzysie oraz zagrożonych patologiami.
4. Rozwijanie lokalnego systemu poradnictwa i edukacji dla rodziców służących rozpoznawaniu zagrożeń demoralizacją i uzależnieniami dzieci i młodzieży.

5. Tworzenie form krótkoterminowej opieki dla rodzin w kryzysie.

Cel operacyjny 3.

Wspieranie rodziny w zakresie bezpieczeństwa socjalnego.

Zadania:

1. Diagnoza i monitoring warunków życia rodzin.
2. Tworzenie zintegrowanego systemu chroniącego rodzinę przed utratą bezpieczeństwa socjalnego, w tym utworzenie instytucji odpowiedzialnej za przyjmowanie sygnałów o sytuacji kryzysowej rodzin.
3. Tworzenie zintegrowanego systemu wsparcia dla rodzin z niepełnosprawnymi członkami rodzin.
4. Wspieranie kadr ośrodków pomocy społecznej i PCPR w rozwiązywaniu problemów rodzin niewydolnych wychowawczo.
5. Podnoszenie kwalifikacji zawodowych oraz umiejętności opiekuńczo-wychowawczych rodzin korzystających z pomocy społecznej.

Cel operacyjny 4.

Objęcie opieką dziecka poza rodziną biologiczną.

Zadania:

1. Rozwój zastępczej opieki rodzinnej.
2. Dążenie do zabezpieczenia mieszkań dla wychowanków opuszczających system opieki zastępczej, w tym rozwój mieszkań chronionych.
3. Wspieranie rozwoju placówek opiekuńczo-wychowawczych wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży oraz ich rodzin.
4. Wspieranie rozwoju rodzin zastępczych.

Cel strategiczny 3.

Poprawa sytuacji dziecka w środowisku szkolnym.

Cel operacyjny 1.

Wzbogacanie oferty edukacyjnej.

Zadania:

1. Wspieranie inicjatyw służących wszechstronnemu rozwojowi dzieci i młodzieży poprzez działalność pozalekcyjną o charakterze edukacyjnym (pogadanki, koła zainteresowań).
2. Włączanie w proces dydaktyczny programów wprowadzających możliwości indywidualnego rozwoju, twórczego działania oraz sprzyjających rozwijaniu umiejętności społecznych, przedsiębiorczości i planowania kariery.
3. Wyrównywanie dysproporcji w dostępie do oferty edukacyjnej na miarę możliwości i potrzeb każdego dziecka.
4. Dostosowanie istniejącej struktury szkolnej do lokalnego rynku pracy.
5. Wyrównywanie szans edukacyjnych poprzez pomoc materialną dla młodzieży szkolnej (stypendia naukowe, stypendia socjalne).

Cel operacyjny 2.

Wspieranie uczniów uzdolnionych.

Zadania:

1. Wypracowanie procedur efektywnego wspierania uczniów uzdolnionych, ich rozwoju, wyróżniania i nagradzania.

Cel strategiczny 4.

Doskonalenie procesu wychowawczego.

Cel operacyjny 1.

Wzmacnianie systemu norm i wartości gwarantujących prawidłowy przebieg procesu wychowania.

Zadania:

1. Rozwijanie umiejętności opiekuńczo-wychowawczych rodziców.
2. Kontynuowanie i wzbogacanie istniejących programów profilaktycznych wspierających wychowanie dzieci i młodzieży.
3. Wspieranie idei wolontariatu oraz innych form aktywności społecznej sprzyjających rozwijaniu postaw charytatywnych i filantropijnych w stosunku do osób starszych i niepełnosprawnych.
4. Inicjowanie programów profilaktycznych wśród dzieci i ich rodziców.
5. Organizacja warsztatów psychologicznych dla dzieci i młodzieży oraz rodziców z zakresu rozwiązywania problemów i radzenia sobie w sytuacjach trudnych.
6. Tworzenie grup wsparcia dla rodzin niewydolnych wychowawczo.
7. Wspieranie pełnoletnich usamodzielnianych wychowanków rodzin zastępczych i placówek opiekuńczo-wychowawczych w zakresie realizacji programów usamodzielnienia.

Cel operacyjny 2.

Ochrona dzieci i młodzieży przed marginalizacją i społecznym wykluczeniem.

Zadania:

1. Rozwój opieki pedagogicznej i psychologicznej w szkołach.

2. Inicjowanie programów edukacyjno-wychowawczych przeciwdziałających patologiom społecznym dzieci i młodzieży, w tym uzależnieniom i wykluczeniu społecznemu.
3. Tworzenie warunków do zwiększenia różnych form orientacji i poradnictwa zawodowego.

Cel operacyjny 3.

Zapobieganie niedostosowaniu społecznemu i przestępczości wśród dzieci i młodzieży.

Zadania:

1. Edukacja społeczna.
2. Rozwój profilaktyki niedostosowania społecznego i przeciwdziałania przestępczości wśród dzieci i młodzieży.
3. Tworzenie i umacnianie środowiskowych form pomocy dzieciom i rodzinie.

Cel strategiczny 5.

Poprawa stanu zdrowia populacji, w szczególności poprzez rozwój sportu i rekreacji.

Cel operacyjny 1.

Tworzenie warunków służących aktywności ruchowej dzieci i młodzieży.

Zadania:

1. Wspieranie systematycznych badań sprawności dzieci i młodzieży.
2. Wspieranie stałych zajęć rekreacyjnych i sportowo-rehabilitacyjnych dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnej.
3. Wykorzystanie w porozumieniu z samorządami gminnymi bazy sportowej na cele rekreacyjne i rehabilitacyjne. (sale sportowe, place zabaw, boiska sportowe, ścieżki rowerowe).

Cel operacyjny 2.

Promocja form aktywnego spędzania czasu wolnego przez dzieci i młodzież.

Zadania:

1. Realizacja projektów służących zdrowemu stylowi życia.
2. Wspieranie plenerowych imprez sportowo-rekreacyjnych dla dzieci i młodzieży.
3. Prowadzenie akcji promujących inicjatywy i przedsięwzięcia dla dzieci i młodzieży.

Cel operacyjny 3.

Kompensacja deficytów zdrowotnych i świadczeń zdrowotnych.

Zadania:

1. Prowadzenie okresowych badań stanu zdrowia dzieci i młodzieży.
2. Wdrażanie edukacyjnych programów prozdrowotnych w szkołach.

Cel operacyjny 4.

Wspieranie rodziny z dzieckiem niepełnosprawnym.

Zadania:

1. Tworzenie powiatowej bazy danych dzieci niepełnosprawnych.
2. Tworzenie placówki wsparcia dziennego dla dzieci niepełnosprawnych.
3. Wspieranie działalności warsztatów terapii zajęciowej i środowiskowego domu samopomocy.
4. Inicjowanie i wspieranie programów rehabilitacyjnych przygotowujących młodzież do podjęcia samodzielnego życia.

Cel strategiczny 6.

Ochrona dziecka przed przemocą.

Zadania:

1. Diagnozowanie skali zjawiska krzywdzenia dzieci i młodzieży.
2. Promowanie programów przeciwdziałania przemocy rówieśniczej, wykorzystywania i molestowania dzieci w rodzinie i w środowisku.
3. Informowanie o instytucjach udzielających pomocy.
4. Współpraca lokalnych instytucji zajmujących się przemocą.
5. Tworzenie i prowadzenie ośrodków dla ofiar przemocy w rodzinie.

6. Rozwój poradnictwa dla rodzin z problemem przemocy w rodzinie.
7. Opracowanie i realizacja programów dla sprawców i ofiar przemocy.
8. Podejmowanie działań na rzecz zwiększenia świadomości społecznej dot. zagrożeń płynących z przemocy.

4. ZAKŁADANE REZULTATY PROGRAMU

1. Poprawa jakości funkcjonowania instytucji działających na rzecz dziecka i rodziny.
2. Poprawa jakości funkcjonowania placówek opiekuńczo-wychowawczych wsparcia dziennego.
3. Wzrost świadomości społeczności lokalnej na temat zjawiska niedostosowania społecznego i przestępczości wśród dzieci i młodzieży.
4. Wzrost świadomości społeczności lokalnej na temat zjawiska przemocy w rodzinie.
5. Koordynacja samorządów lokalnych w zakresie zjawiska niedostosowania społecznego i przestępczości wśród dzieci i młodzieży oraz przemocy w rodzinie.
6. Poprawa współpracy pomiędzy instytucjami działającymi w zakresie problematyki niedostosowania społecznego i przestępczości wśród dzieci i młodzieży.
7. Zahamowanie wzrostu liczby dzieci umieszczanych w placówkach opiekuńczo-wychowawczych i resocjalizacyjnych.
8. Spadek liczby negatywnych zjawisk wśród dzieci i młodzieży, związanych z uzależnieniem od narkotyków, alkoholu i przemocy.
9. Zapobieganie wykluczeniu społecznemu pełnoletnich wychowanków placówek opiekuńczo-wychowawczych i rodzin zastępczych.

5. MONITORING I EWALUACJA

Monitoring i ewaluacja zapisów strategicznych polegać będzie na systematycznej ocenie realizowanych zadań oraz modyfikacji tychże zadań w przypadku istotnych zmian społecznych, które mogą pojawić się poprzez zmianę regulacji prawnych czy też narastanie poszczególnych kwestii społecznych.

Efektywną realizację założeń niniejszego programu samorząd powiatowy będzie starał się osiągnąć poprzez:

- 1/ koordynację działań, wzajemną współpracę oraz wymianę doświadczeń podmiotów zaangażowanych w powiecie leszczyńskim (PCPR, Starostwo Powiatowe, Gminne Ośrodki Pomocy Społecznej, sądy, policja, placówki opiekuńczo-wychowawcze, placówki oświatowe i organizacje pozarządowe)
- 2/ wzajemną wymianę informacji pomiędzy realizatorami i partnerami poszczególnych projektów i programu,
- 3/ promocję programu (Starostwo Powiatowe w Lesznie, PCPR, lokalne media).

Ponadto ocena stopnia realizacji i osiągniętych efektów dokonywana będzie na bieżąco przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Lesznie.

6. PROJEKTY MODUŁOWE PROGRAMU:

1. Pozyskiwanie i szkolenie kandydatów na rodziców zastępczych oraz szkolenia problemowe funkcjonujących rodzin zastępczych.:

- Tworzenie niespokrewnionych z dzieckiem rodzin zastępczych***
- Tworzenie zawodowych niespokrewnionych z dzieckiem rodzin zastępczych***

-Wspieranie istniejących niespokrewnionych rodzin zastępczych i zawodowych niespokrewnionych z dzieckiem rodzin zastępczych m. in. poprzez dofinansowanie dodatkowych szkoleń dla rodzin zastępczych i doposażenie rodzinnych form pieczy zastępczej w niezbędny sprzęt domowy i pomoce dydaktyczne dla dzieci umieszczonych w rodzinach zastępczych.

2. Tworzenie infrastruktury niezbędnej dla dobrego funkcjonowania rodzinnej pieczy zastępczej, w tym dla rodzin zastępczych poprzez:

- Dostęp do specjalistów z różnych dziedzin oraz do różnych form wsparcia rodzin zastępczych

- Tworzenie nowych jednostek poradnictwa specjalistycznego dla rodzin naturalnych, zastępczych i adopcyjnych oraz poszerzenie działalności funkcjonującego Powiatowego Zespołu Wsparcia Rodziny przy PCPR w Lesznie.

3. Projekt modernizacji aktualnego mieszkania chronionego dla usamodzielnianych wychowanków placówek opiekuńczo-wychowawczych i rodzin zastępczych.

4. Wspieranie procesu usamodzielniania wychowanków rodzin zastępczych, placówek opiekuńczo-wychowawczych, specjalnych ośrodków szkolno-wychowawczych i zakładów poprawczych.

5. Projekt szkoleniowy dla kadry działającej na rzecz dziecka i rodziny – udział w szkoleniach podnoszących kwalifikacje pracowników sprawujących opiekę nad rodzinami zastępczymi i prowadzących szkolenia dla tych rodzin.

6. Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie (terapia sprawcy, terapia ofiar przemocy, profilaktyka).

7. Zapobieganie niedostosowaniu społecznemu i przestępczości wśród dzieci i młodzieży z rodzin zastępczych i naturalnych, m.in. poprzez dofinansowanie zajęć pozalekcyjnych oraz poprzez organizację czasu wolnego.

8. Utworzenie powiatowego ośrodka interwencji kryzysowej.

9. Rozwój usług profilaktyczno-wspierających kierowanych do rodzin dysfunkcyjnych.

10. Pomoc dla rodzin z małymi dziećmi w sytuacjach kryzysowych, wynikających z bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych, w tym działania pedagoga środowiskowego - asystenta rodzinnego.

11. Rozwój środowiskowych form pomocy dzieciom i rodzinie, m. in. poprzez działalność świetlic socjoterapeutycznych.

12. Pomoc dla rodzin z małymi dziećmi w zakresie diagnozowania i rehabilitacji w Ośrodku Wczesnego Wspomagania.

Adresaci programu:

1. Rodziny zastępcze.
2. Rodziny z problemami opiekuńczo-wychowawczymi.
3. Zawodowe rodziny zastępcze.
4. Wychowankowie rodzin zastępczych.
5. Usamodzielniani wychowankowie opuszczający rodziny zastępcze i placówki opiekuńczo-wychowawcze.
6. Dzieci i młodzież uczestnicząca w zajęciach świetlic środowiskowych.
7. Rodziny dzieci korzystających ze świetlic socjoterapeutycznych.
8. Inne rodziny i osoby pozostające w kryzysie.

Realizatorzy programu:

Głównymi realizatorami zadań są:

- Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Lesznie,
- 7 Ośrodków Pomocy Społecznej z terenu Powiatu Leszczyńskiego (Osieczna, Rydzyna, Świąciechowa, Włoszakowice, Wijewo, Lipno i Krzemieniewo),
- pedagodzy świetlic socjoterapeutycznych,
- specjaliści świadczący poradnictwo specjalistyczne,

- pedagodzy – asystenci rodzinni,
- organizacje pozarządowe i instytucje zajmujące się pomocą dla rodzin:
w tym:

Stowarzyszenie Społeczno-Kulturalne „Krokus”, Centrum Profilaktyki Młodzieży „Alternatywa”, TPD, PCK, Stowarzyszenie Dzieciom Specjalnej Troski, Izba Życia i Radości przy PZeiR, pedagodzy szkolni, kuratorzy, Gminne Komisje d/s P/Alkoholizmowi oraz Stowarzyszenie Na Rzecz Aktywności Zawodowej i Społecznej Osób Niepełnosprawnych Ziemi Leszczyńskiej „PRO-ACTIV”.

UWAGI KOŃCOWE

„Powiatowy program opieki nad dzieckiem i rodziną” jest spójny ze „Strategią rozwiązywania problemów społecznych powiatu leszczyńskiego na lata 2006-2015” oraz z ustawą o pomocy społecznej.

Realizacja programu odbywać się będzie w ciągu najbliższych kilku lat.

Rezultaty zależą od ścisłej współpracy partnerów. Ważną sprawą jest pozyskanie środków finansowych ze źródeł rządowych, unijnych, jak również udziału środków finansowych pochodzących z samorządów, co jest często warunkiem przyznania dofinansowania do zgłoszonych projektów.

Do czynników utrudniających realizację programu należą:

- brak w gminach powiatu wolnych budynków, w których mogłyby być utworzone ośrodki wsparcia,
- niewystarczająca ilość środków finansowych w budżecie powiatu na budowę lub zakup tych budynków.

Opracowały:

Emilia Konieczna

Renata Maciejczyk

kwiecień 2011r